SUPERVISOR'S USE ONLY

91664



# Kaupae 1 Te Reo Rangatira, 2019 91664 Te tātari i te reo tuhituhi hou

2.00 p.m. Rāhina 25 Whiringa-ā-rangi 2019 Whiwhinga: Toru

Paetae	Kaiaka	Kairangi
<ul> <li>Ka tautohu i ngā tikanga me ngā pānga o:</li> <li>te horopaki</li> </ul>	Ka whakaahua i te pānga o ngā     āhuatanga o te tuhi kōrero, arā, ko:     te pānga o te horopaki ki ērā atu	Ka mārama ki te pānga o ngā     āhuatanga o te reo tuhi kia whaihua     ai te tuhinga, arā, ko:
<ul><li>ngā ariā matua</li><li>ngā nuka reo</li><li>te hanganga tuhi.</li></ul>	āhuatanga o te reo tuhi  - te tuitui ariā  - te tika o ngā nuka reo  - te hāngai o te hanganga tuhi ki ngā tikanga tuhi.	<ul> <li>te raranga whakaaro</li> <li>te tuitui āhuatanga tuhituhi (arā, ko ngā nuka reo, ko te raupapa ariā, ko te hanganga tuhi, ko te aha atu, ko te aha atu).</li> </ul>

Tirohia mēnā e rite ana te Tau Ākonga ā-Motu (NSN) kei runga i tō pukapuka whakauru ki te tau o runga ake i tēnei whārangi.

### E RUA ngā tuhinga i tēnei pukapuka. Mahia kia KOTAHI anake.

Mēnā ka hiahia whārangi atu anō hei tuhituhi i ō whakautu, whakamahia ngā whārangi wātea kei muri o tēnei pukapuka.

Tirohia mēnā e tika ana te raupapatanga o ngā whārangi 2–12, kei roto i tēnei puka, ka mutu, kāore tētahi o aua whārangi i te takoto kau.

HOATU TE PUKAPUKA NEI KI TE KAIWHAKAHAERE Ā TE MUTUNGA O TE WHAKAMĀTAUTAU.

TE TĀPEKE

#### KŌRERO WHAKATAKI

Tēnā koe kua uru mai nei ki te whakamātautau mō te paerewa paetae 91664 *Te tātari i te reo tuhituhi hou*.

Ko tāu, he pānui i ngā tuhinga poto e rua me te whakatakoto whakaaro e āta tātari atu ana i te reo tuhituhi o TĒTAHI o aua tuhinga.

## Kuputaka

Nuka reo He tikanga motuhake hei kawe whakaaro, hei kawe korero. Ko etahi o nga

nuka reo i tēnei paerewa ko te kōrero whakatangata, ko ngā kupu honohono,

ko ngā kōrero whakarite.

Hanganga tuhi Ko te kupu whakataki, ko te kōwae whakakapi, ko te raupapa o ngā whakaaro,

ko te tuhi kōwae, ko te tuhi whiti, ko te whakatakoto ariā matua me ngā ariā

tautoko.

E tika ana kia wātea mai te whārangi nei, ā, ka haere tonu te whakamātautau i te whārangi e whai ake ana.

## **KŌWHIRINGA TUHINGA TUATAHI**

#### TĀ TE KAI-AROMATAWAI MAHI ANAKE

# Ngā tohutohu

Āta pānuitia te tīpakonga kōrero nō te tuhinga, *Te Panekiretanga o te Reo* nā Petera Hakiwai i tuhi.

Te Panekiretanga o te Reo	
I tino hiahia ahau ki te whakapakari i taku reo kia rite ki te hunga pēnei i a Te Manahau	u
a mitamata, ka hānaanaa. Vainā naa iha tāku. Va ta aa kai mua tanu i a kaa ka tāu ha	
<u>o pitomata, ko hāneanea</u> . Koirā noa iho tāku. Ko te ao kei mua tonu i a koe, <b>ko tāu he kapo ake</b> .	
Mātāpuna: Petera Hakiwai, <i>Te Panekiretanga o te Reo</i> nō roto i te mōheni ā-ipurangi <i>He Muka</i> (Mahuru, 2018).	
Te hononga: http://www.tetaurawhiri.govt.nz/he-muka/kainga/te-panekiretanga-o-te-reo	
(a) Ki āu ake kupu, kōrerotia mai ngā take e whakahikohiko ana i te kaituhi ki te ako me te whakaako i te reo Māori.	

TĀ TE KAI-AROMATAWAI MAHI ANAKE

He k Āta	aha te kaituhi ki te wh ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka "Ko te hoariri o piton	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhinç
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing
Āta t	ātaringia ēnei tauira r "Kei kīia au he kūma "… ka whati te tai ka	nāna i tiki atu: ara" a pao te tōrea.	"	i whakaū i ōna	a whakaaro i ti	ēnei tuhing

He whārangi e whai ake nei, kei te wātea, hei whakautu i tō pātai.

" <b>ko tāu h</b> o kaituhi.	e kapo ake." Tē	nā, matapakitia	a te whānuitang	a o tēnei tīpakon	ga kōrero a te

E tika ana kia wātea mai te whārangi nei, ā, ka haere tonu te whakamātautau i te whārangi e whai ake ana.

## **KŌWHIRINGA TUHINGA TUARUA**

#### TĀ TE KAI-AROMATAWAI MAHI ANAKE

# Ngā tohutohu

Āta pānuitia te tīpakonga kōrero nō te tuhinga, *Maimoatia te Reo* nā Tawaroa Kawana i tuhi.

	Maimoatia te Reo
Кар	puāwai te manu nei i Mana Tamariki, ā, ka puta hei raukura mō te iwi. Ka hoka te
e mā	ātou, koia rā, ko ngā mahi waiata.
	puna: Tawaroa Kawana, <i>Maimoatia te Reo</i> nō roto mōheni ā-ipurangi <i>He Muka</i> , (Mahuru, 2018). ononga: http://www.tetaurawhiri.govt.nz/he-muka/kainga/maimoatia-te-reo
	Ki ōu ake whakaaro, matapakitia ngā hāngaitanga o te kupu 'maimoa' hei kupu akiaki i te kaituhi i roto i āna mahi katoa.
-	
-	
-	
-	
-	

TĀ TE KAI-AROMATAWAI MAHI ANAKE

He Āta •	kaha te kaituhi ki tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	nei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	nei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing
Āta •	tātaringia ēnei ta " ka mātao h " ka waihape	uira nāna i ti aere te ahi c te manu ki t	iki atu: o te ao Māoi tōna kōhanţ	ri"	akaū i ōna w	hakaaro i tēn	ei tuhing

He whārangi e whai ake nei, kei te wātea, hei whakautu i tō pātai.

TĀ TE KAI- AROMATAWA MAHI ANAK
AROMATAWA
MAHI ANAK

" <b>ka ora te reo Māori i</b> tīpakonga kōrero a te kai	i <b>roto i ngā mahi wa</b> tuhi.	i <b>iata</b> ." Tēnā, matapak	kitia te whānuitanga o	tēnei

AU PĀTAI	He whārangi tāpiri tēnei hei whakaoti i ō whakautu mēnā e hiahiatia ana. Āta tuhia te tau o te pātai.	1

TĀ TE KAI-AROMATAWAI MAHI ANAKE

PĀTAI	He whārangi tāpiri tēnei hei whakaoti i ō whakautu mēnā e hiahiatia ana. Āta tuhia te tau o te pātai.				